

ראשי « חדשות » דעות

מדינה בשיטת בית-שמש

התקצוב הדיפרנציאלי לרשויות המקומיות העניות יחסל את השאיפה לקדם את התושבים בהשכלה ובשוק התעסוקה. בקרוב עלולות להיות כאן ערים שמתקיימות כמעט לחלוטין על כספן של עיריות אחרות

מקור ראשון

מירי שלם, | 14/8/2015 38:15 מיליארדי שקלים – זה הסכום שמדינת ישראל מעניקה מדי שנה לרשויות המקומיות ב"מענקי איזון". מטרתו של הסיוע הזה הוא להשלים את הפער בין הכנסות הרשויות, המבוססות בעיקר על ארנונה, ובין ההוצאות הנדרשות לאספקת שירותים בסיסיים לתושבים. הרשויות המקומיות זוכות למענקי איזון לפי נוסחה שמשקללת בין השאר את מספר התושבים בעיר, את יכולת גביית הארנונה של הרשות ואת דירוגה הסוציו-אקונומי. בשנת 2015, עיריות בני-ברק, בית-שמש, מודיעין-עילית וביתר-עילית קיבלו מענקי איזון בגובה 330 מיליוני שקלים - למעלה מ-10 אחוזים מהסכום הכולל. ארבע רשויות, מתוך כ-180 רשויות המקבלות מענקי איזון, זכו לעשירית מהתקציב.

ב"מלחמות הדת" בבית-שמש עלתה ההצעה להפריד את העיר לשתי רשויות, חרדית וחילונית. שר הפנים דאז, אלי ישי, התנגד להפרדה. "כבר ב-2003 הייתה המלצה להפריד וכבר אז אמרתי שזה לא נכון", מסר לתקשורת. "עיר חרדית תהיה בלי הכנסות, בלי מסים, בלי תעשייה. לא נכון לעשות את זה". גם ראש עיריית אלעד, צורי קריספל, אמר דברים דומים. לדבריו, כ-80 אחוזים מתושבי עירו מקבלים הנחות בארנונה, ועירייה אינה יכולה להתקיים כך.

המהדורה המרכזית של nrg אצלכם במייל - כל יום ב-15:00 הירשמו חינם

עוד כותרות ב-nrg:

כל התכנים הכי מעניינים - בעמוד הפייסבוק שלנו [אהבתי](#)

השבוע התברר שאלי ישי וצורי קריספל לא צריכים לדאוג: בקרוב הם יוכלו להמשיך לקיים ערים חרדיות בלי שיגורו בהן גם תושבים מבוססים, בזכות הצעת החוק לתקצוב דיפרנציאלי של רשויות מקומיות. על ההצעה חתמו 63 חברי כנסת, בהובלתם של חברי הכנסת מיקי זוהר (הליכוד), פרופ' יוסי יונה (המחנה הציוני) ואורלי לוי-אבקסיס (ישראל ביתנו). ההצעה נולדה לאחר שהתברר כי ברשות מקומית ענייה עומדת ההשקעה לתושב על 5,463 שקלים לעומת 7,858 שקלים בממוצע ברשות מקומית עשירה. לפי התוכנית, ב-2016 יוסטו 100-120 מיליון שקלים מרשויות עשירות לרשויות עניות. הסכום צפוי לגדול בכ-100 מיליון שקלים מדי שנה, ולהגיע לכ-2 מיליארדי שקלים בתוך עשור.

קיימת דאגה כנה לפערים הכלכליים ההולכים וגדלים בחברה הישראלית. ברור גם הצורך להגדיל את ההשקעה בחינוך וברוחה ברשויות החלשות כדי לייצר שוויון הזדמנויות אמיתי. עלינו למנוע את היווצרותן של שתי מדינות, אחת שבעה ומשכילה ומשתכרת היטב והאחרת רעבה וענייה. ובכל זאת, יש משהו מדאיג בניסיון להוביל את המהלך הזה של הסטת תקציבים מרשות אחת לרשות אחרת.

הרשויות המקומיות עניות גם בגלל מצבם הכלכלי של תושביהן, אבל גם בגלל התנהלות הרשות. חלק מן הרשויות המקומיות העניות כושלות מבחינה ניהולית. האם תקצוב דיפרנציאלי מבטיח שהן יתנהלו נכון יותר בעתיד? יותר תכנון? יותר חזון? פחות בזבז? האם התקצוב הדיפרנציאלי יותנה ביצירת תוכניות התייעלות ברשויות העניות? האם יוגדר סל החינוך המינימלי

שעל הרשות להעניק לתושביה, כתנאי למתן התקציבים? תקצוב דיפרנציאלי ללא תנאים הוא מהלך מסוכן. אין שום ערובה לכך שהרשויות מקומיות אכן תעלינה את רמת החינוך: כשאין הגדרות וקריטריונים, הכסף יכול להיבלע בתקציב הרשות ורמת החינוך לא באמת תעלה. מעבר לכך, דאגה מהותית יותר מתגנבת ללב: הדאגה מהסתמכות על האחר. אלי ישי וצוריאל קריספל חשבו שמלכתחילה צריכה להיות הסטת תקציבים. לשיטתם, ערים צריכות להיות בעלות הטרוגניות סוציו-אקונומית כדי שתהיינה מאוזנות פיננסית (כמובן, הם לא דיברו חלילה על הצורך בהטרוגניות חברתית, מגזרית או דתית, אלא רק על הטרוגניות פיננסית לצורכי איזון). ההסתמכות על האחר הופכת לשיטה, קודם במענקי איזון ועכשיו בהסטת תקציבים.

יש הבדל בין החלטת הממשלה להגדיל תקציבים לערים עניות ובין חוק המבקש להסיט תקציבים בין ערים. יש כאן בעיה בתפיסה, ענישה של מי שהצליח. הצעת החוק הזו מציבה מחסום מול האופק שהרשויות העניות צריכות לשאוף אליו. אין כאן שום הבטחה שבעוד עשור, כשהתקצוב הדיפרנציאלי יגיע כבר ל-2 מיליארדי שקל, לא נתבשר על שיטה חדשה ליצירת שוויון, שתילחם בעובדה ששום דבר לא באמת השתנה.
